

פרפראות לפרשת השבוע

מלקוט מחר"ל
ומספה"ק

פרשת אמור – ל"ג בעומר תשפ"ה
מתוך ספר דברות גרשון להגה"צ ר' גרשון שטיינברג זצ"ל

בקריאת התורה בחגים מתחילים לקרות ב"שור או כשב וכו'", יש אומרים הטעם: מפני ששם כתוב דיני מחסור זמן שבעת ימים, אותו ואת בנו, ובחגים צריכים לקנות קרבנות, לכן קורים בו כדי להזהיר דינים אלו.

ומיום השמיני והלאה ירצה. בזהר איתא שהטעם הוא שבהמה שנולדה צריך שיעבור עליה שבת, ובדעת זקנים עה"ת וכן בב"י או"ח סי' רפ"ו בשם יש מפרשים מבואר שזה שאומרים בתפלת מוסף "תכנת שבת רצית קרבנותיה" שרק אם עברה שבת על הקרבן אז הקרבן מרצה.

הגר"א שואל: פרשת המועדות מתחילה במועדים "מועדי ה'", ואח"כ מדברת בענין שבת "ששת ימים תעשה מלאכה וכו'", ומתיר: שגם בפסוק זה מרומז ענין החגים, וזה שאמר הכתוב "ששת ימים תעשה מלאכה" היינו מלאכת אוכל-נפש המותרים בששת ימי חג, אלו: ב' ימי פסח (יו"ט ראשון ושביעי של פסח), ב' ימי סוכות (יו"ט ראשון וש"ת), שבועות, וראש-השנה (יום אחד מדאורייתא), אבל "יום השביעי" היינו יום-הכיפורים, אסור במלאכת אוכל-נפש.

אחרי מועדי ה' התורה מביאה ענין שבת ואח"כ עוד הפעם מועדים, יש מפרשים כי כתוב בחז"ל שאם ישראל שומרים 2 שבתות מיד נגאלים, בגלל זה הקדים ענין שבת שאם ישמרו שבת אז נוכל לעשות את המועדים על פי הראיה ועפ"י בית דין הגדול שבירושלים כשיבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן.

בשבת כתוב הלשון "מועדי", וביו"ט כתוב הלשון "מועדם", כי שבת עשה ה' שהוא יחיד, ויו"ט בית-דין קובעין אותם, והם רבים (חיד"א). אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם במועדם. חז"ל דורשים אתם כאילו אתם, אתם אפילו שוגגין אתם אפילו מזידין, אם כשכתוב אתם אנו דורשים אתם, כל שכן אם כתוב בנים אתם לה' שכתוב מפורש אתם, אז בודאי אתם אפילו שוגגים ואפילו מזידין בכל האופנים אתם בנים של ה'.

בזהר שאומרים לפני סעודת שבת כתוב שבחג יש חיוב גדול יותר משבת להזמין אורחים, ואם לא הזמין עונשו גדול, וזה מרומז בפסוק אלה מועדי ה' אשר "תקראו" אותם, שצריך להזמין אורחים. ויש גם רמז במשנה במגילה, אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש, שבחג צריך להזמין אורחים לאכול.

המוציא הוצאות על החגים מקבל כפול מהקב"ה, וזה מרומז בתיבה "מועד" גימטריה "מ"-40 "ועד"-80, שאם מוציא 40 מקבל 80 (חיד"א).

במשנה תחילת שבת שנינו יציאות השבת שתיים שהן ארבע, לרמז שאם מוציא שתיים על הוצאות שבת מקבל בחזרה ארבע.

ועניתם את נפשותיכם. אחרי כל תענית אנו מתפללים ומבקשים שיהיה נחשב מיעוט הדם והחלב כמו קרבן, וזה רק אם הדם והחלב טהור, לכן הזהירה התורה לאכול בערב יום כיפור כדי שהגוף יכניס אוכלים של מצוה, כדי שנוכל לומר שיהיה נחשב מיעוט הדם והחלב של יום כיפור שהוא טהור ומצוה ואז יהיה הקרבן ראוי ורצוי.

ה"שפת אמת" אומר עוד טעם למה מצוה לאכול בערב יום כיפור, מכיון שהוא יום שצריכים למחול אחד לחברו, לכן ציוותה התורה שיאכל ויסעד בערב יום כיפור, כדי שיהיה רגוע ומיושב וימחל לחברו בלב שלם, מפני שכשהוא אוכל יש לו לב שמח.

בתורה כתוב ג' פעמים תיבת "בסוכות", פעמיים חסר בסכת, ואחד מלא בסוכות, חז"ל דורשין אותו בענין דפנות הסוכה. יש אומרים שסכת רמז על המקדשות: ולכן בית ראשון ושני שנחרבו כתיב חסר, אך הבית השלישי מלא, שיהא קיים לעולם, בב"א.

"אמור, ואמרת" להזהיר גדולים על הקטנים (רש"י). יש מפרשים "להזהיר" לשון זוהר, להזהיר מהגדולים לקטנים.

"לנפש לא יטמא", רק טומאת מת אסור לו להיטמא, אך אין אסור להיטמא טומאות אחרות.

ז' קרובים: אב, אם, בן, בת, אח, אחות, אשה. "אחותו" דוקא שאינה נשואה. אלו ז' קרובים חייב הכהן להיטמא להם שנאמר "לה יטמא" שמתמאים אותו בעל-כרחו, אבל אשתו הפסולה אסור לו להיטמא לה.

אמור אל הכהנים בני אהרן. חז"ל אומרים שהקב"ה הזהיר את ישראל מפני קדושתם, משל לבן מלך שאכילתו אינה דומה לבן כפר, שאם יאכל אכילת בן כפר לא יעכל מזונו ויזיקו, כך אמר ה' לכהנים – תישמרו מכל טומאה, כי כל טומאה קטנה יכולה להזיק לכם.

ואשה גרושה מאישה. קשה: והרי כל אשה גרושה היא מבעלה, אלא חז"ל למדו מזה, שכהן שגירש את אשתו על-מנת שתהא אסורה לכל העולם, דהיינו שתהא מגורשת מבעלה ולא תותר לכל העולם, אע"פ שאין זה גירושין, לענין אסור גרושה לכהן נקראת גרושה, ואסורה לכהן שגירשה.

החיוב לכבד את הכהן, יש לומדים זאת מהכתוב "קדוש יהיה לך", ויש לומדים זאת מהכתוב "וקדשתו".

בת-כהן נשואה לאיש ולקחה איש אחר, אז היא נענשת בשריפה, והוא בחנק. (לדעת חכמים סנהדרין נא: וכן פסק הרמב"ם). גם בשפחה-חרופה יש הבדל בין האיש לאשה, שהיא חייבת מלקות, והוא מביא קרבן אשם-שפחה-חרופה.

"והוא אשה וכו'". והוא גימטריה 18, רמז למה שנאמר במסכת אבות "בן שמונה עשרה לחופה" (בעל הטורים).

כהן-גדול הנושא לאחת מאיסורי-חיתון, עובר בלאו: "לא יקח", וכן עובר בעשה "והוא אשה בבתוליה יקח".

איסורי חיתון: לכהן הדיוט זונה, חללה, וגרושה. ולכהן גדול גם אלמנה אסורה לו.

ובא השמש וטהר, ואח"כ יאכל מן הקדשים. כתוב במשנה בברכות מאימתי קורים את שמע בערבית משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתם. וצריך להבין מה הקשר של קריאת שמע לתרומה, והביאור כמו שאנו רואים בתרומה שאחרי הערב שמש מותר לאכול את התרומה רק אחרי שטבל ביום, ואנו רואים שהלילה זה כבר יום אחר, אם כן קריאת שמע שקרא בבוקר שקיבל עול מלכות שמים זה מועיל רק עד הערב ובערב צריך קבלת עול מלכות שמים חדשה.

בפרשה מפורטים 12 מומין באדם, ו-12 מומין בבהמה. פרק כא פסוק כ"ב מתחיל בל' ומסתיים בל', רמז לשישים מומין שיש באדם (בעל הטורים).

בעל-מום אסור לעבוד את העבודה במקדש, אך מותר לו לאכול קדשים ואפילו מקבל חלק עם אחיו הכהנים, וכ"ש תרומה.

ג' פעמים מצינו בתורה תשלומי "קרן וחומש": (1) באשם גזילות, (2) באשם מעילות, (3) באוכל תרומה בשוגג. בגזילות ובמעילות מביא תוספת גם קרבן, ויכול לשלם הקרן והחומש גם בכסף, והאוכל תרומה בשוגג אינו מביא קרבן, ומשלם הקרן והחומש דווקא בפירות.

אלו חייבים מיתה בידי שמים על אכילה במזיד: האוכל טבל, זר האוכל תרומה או חלה או תרומת-מעשר, כהן טמא שאכל תרומה-טהורה.

מותר לקבל קרבן מגוי, אבל רק עולות.

ביום-הכיפורים כתוב בענין מלאכה "חקת עולם", אך באיסור אכילה לא כתוב "חקת עולם", מפני שכאשר בנה שלמה המלך את הבית הראשון, עשו שמחה שבועיים, וזה כלל גם את יום-כיפור ואכלו ושתו ביום זה, ויצתה בת-קול ואמרה שמהשמים מסכימים לזה, לכן לא כתוב בענין איסור אכילה "חקת עולם", שהרי פעם אחת אכלו בו.

בסוכות וד' מינים יש ענין מיוחד לקיימם בהדר ויופי, בעלי-המוסר מסבירים: משל לילד שהיתה אמו צריכה להלבישו בגדי הדר כדי להשתתף בשמחה, הילד בא מהרחוב כשגופו ובגדיו מלוכלכים, והלכה אמו להלבישו בגדי החג היפים על גופו המלוכלך, באו ואמרו לה: לא זו הדרך, אלא קודם תרחצי אותו, ועל גופו הנקי ילבש בגדי יופי. כן הוא הדבר אצל ישראל, בחודש אלו מטהרים את עצמנו, וכן בר"ה ויוהכ"פ, ולאחר-מכן באים עניני הדר ויופי, סוכה נאה, וארבעת המינים דכתיב בהם "הדר".

ויש אומרים שסוכות הוא לקיחה על זרועותיו של הקב"ה שנכנסים בצלא דמהימנותא, ואב הרוצה לקחת את הילד שלו על זרועותיו מסתכל בו אם הוא נקי, ואם הוא מלוכלך מקנחו ומרחיצו, ולכן בראש השנה ויום הכיפורים שלפניו מטהר הקב"ה את ישראל מכתמיהם וחטאותיהם.

בב' מועדים כתוב "בעצם היום הזה": בשבועות, וביום-הכיפורים, מפני שכל המועדים הם על ענין העבר, פסח – יציאת מצרים, סוכות – ענין הכבוד, אבל שבועות שהוא על נתינת התורה אפילו שהיה כבר, אך בכל יום יהיו בעיניך כחדשים כאילו ניתנה תורה "בעצם היום הזה". ויום-הכיפורים שהקב"ה סולח ביום זה.

כי בסוכות הושבתי את בני ישראל. הטור שואל למה אין עושים סוכות בחודש ניסן, הרי סוכות הם זכר לענני הכבוד, וענני הכבוד היו מיד כשיצאו ממצרים. ומתוך הגר"א שלאחר חטא העגל נסתלקו ענני הכבוד, כמו שכתוב "וירא משה את העם כי פרוע הוא" דהיינו שנעשו גלויים לעין כולם, שנסתלקו ענני הכבוד, ורק לאחר שהקב"ה סלח לישראל על חטא העגל, כמו שאמר "סלחתי בדברך", וזה היה בעשירי בתשרי, מיד אח"כ למחרת יום הכיפורים י"א בתשרי נצטוו בני ישראל על הקמת המשכן, ובמשך יומיים הביאו תרומת המשכן, היינו ב"ב ובי"ג בתשרי, ובי"ד בתשרי לקחו חכמי הלב את תרומת המשכן לידיהם ומיד בט"ו החלו לעסוק בבנין המשכן, ואז חזרו ענני הכבוד, נמצא כי בט"ו בתשרי הוא הזמן שחזרו ענני הכבוד, ואנו עושים זכר לכך בחג הסוכות.

מי שאוכל ביום כיפור ח"ו כתוב ונכרתה הנפש ההיא, ומי שעושה מלאכה ביום כיפור רח"ל כתוב והאבדתיו את הנפש ההוא וזה לשון יותר קשה. ומסביר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל שאם אחד אכל חלילה ביום הגדול יום הכיפורים יכול לטעון שהיה רעב ולא היה יכול להתגבר, אבל אם אינו יכול להתגבר ולהתאפק מלעשות מלאכה יום אחד, זאת כבר רשעות גדולה לכן כתוב בו בלשון יותר חמור.

כתוב במקלל בנקבו שם, וסמיך ליה כתוב ואיש כי יכה לרמו שכל הסוטר לועו (לחיו) של ישראל כאילו סוטר לועו של הקב"ה כביכול (בעל הטורים).

כתוב בספרים שספירת העומר הוא מלשון ספיר וזוהר כי ימים אלו הם מזהירים באור גדול שנוכל להיות מוכנים כראוי לקבלת התורה. ל"ג בעומר: בפרשת מצורע 3 הפסוקים מפסוק י"ג בפרק ט"ז עד סוף פסוק ט"ז יש בהם 49 מילים, וכתוב בזהר הק' שהם כנגד 49 יום של ספירת העומר, ומוסיף הגר"א זצ"ל שהמילה 'מועד' שכתובה שם היא המילה ה-33, רמז שם ל"ג בעומר שהוא יום שמחה.

יש אומרים שלפני שרבי שמעון היה במערה הוא מוזכר בחז"ל בשמו לבד בלי שם אביו, ובדרך כלל אין הלכה כמותו, ואחרי שהיה במערה והיה לו צער מוזכר שמו עם שם אביו רבי שמעון בר יוחאי, ומאז גם הלכה כמותו. (ספר בן יוחאי) ושם נברא מעין לו וחרבו למאכלו. כתוב בזהר חדש שאילן החרובים התחלף בע"ש לאילן של תמרים, שואלים: והרי הם אסורים משום ערלה, יש מתרצים שמכין שהיה אילן של נס אין בו דין ערלה. ועל פי מה דאיתא במסכת ערלה

פ"א מ"ב "העולה מאליו חייב בערלה" ומבואר שם בר"מ ובר"ש דחזא דווקא כשעלה ברשות היחיד ובמקום יישוב אבל אם עלה ברשות הרבים או במקום טרשים אין בו איסור ערלה. וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכות מעשר שני ונטע רבעי פ"י ה"ז וז"ל "העולה מאליו במקום טרשים פטור" עכ"ל עיי"ש, א"כ מתוך הא דאכלו מפירות אלו כי הרי לא היו במקום יישוב ועלו מאליהם ואין בהם איסור ערלה.

אחד מן הצדיקים נסע פעם לקברו של ר' עקיבא, והיה קשה לו מאוד להגיע לשם בדרך של אבנים וסלעים, לאחר שהלך כברת-דרך, אמר שאין בכוחו להמשיך, וחזר, אמר לתלמידיו: אני כבר אפגוש את ר' עקיבא במשנה ובגמרא. וכן אמר איזה רב לתלמידיו, שאפשר לפגוש את רשב"י במשנה ובגמרא. זכורו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

יצתה בת-קול: עולו ואתכנסו בהילולא דרבי שמעון בר יוחאי (זוהר). היתה לו לר' שמעון חברים של ז' תלמידים, בא אליהו הנביא ואמר לכל אחד מהם את יומו, אחד בבחינת יום ראשון, ואחד בבחינת יום שני, וכן לכולם, ולרשב"י אמר לו אתה בבחינת שב"ק. רמז: שמעון בר יוחאי בגימ' 702 גם שבת בגימ' 702.

כתוב בספרים: בל"ג בעומר מתפשטת נשמת רשב"י בכל העולם, מי שלא נסע להשתטח על קברו במידון, יכול להתפלל בכל מקום.

"בראשית" ר"ת: תצא אלוהי רבי שמעון ב"ר יוחאי. "ברא" ר"ת: ב"ר ר'בי אלעזר. כתוב בפר' מקץ "אלקים ואלקי אביכם נתן לכם מטמון וכו', ויציא אלהם את שמעון" רמז על ספר הזהר ששמעון יוציא את המטמון, דהיינו סודות התורה.

שואלים: למה כשמות משה יש אנשים הצמים, ול"ג בעומר שהוא יום פטירת רשב"י נקבע ליום של שמחה? ומבארים, מפני שכשמת משה נשתכחו 3000 הלכות, ובל"ג בעומר הדיפק, שנתגלו הרבה סודות התורה. וגם כתוב בספר הזהר שרשב"י רצה שישמחו ביום זה. וז"ל שלא נסתלק ביום זה, שהחיד"א בספרו מראית עין בליקוטים סי' ז' אות ח', כתב שהוא חזר בו ממה שכתב בברכי יוסף סי' תצג אות ד' שרשב"י נסתלק בל"ג בעומר, וכתב דאפשר שהשמחה הוא משום דברים ל"ג בעומר התחיל ללמוד ר' עקיבא לרשב"י.

אמר רשב"י: שאילו היה בחד סיני היה מבקש שיתנו לאדם שני פיות, אחד לתורה, ואחד לדברים האחרים, אלא מפני שחשש אילו היו לו שני פיות, היו יכולים לקלקל את שניהם בלשון-הרע (ירושלמי).

רשב"י אומר: גדול כבוד אב ואם, שהיה ד' את כבודם לכבודו.

רשב"י אומר: השב"ק טענה להקב"ה, שלכולם יש בן-זוג ולי אין, אמר לה הקב"ה, עם-ישראל הם יהיו בן-זוגך (חז"ל).

אמר ר' ירמיה משום רשב"י: יכול אני לפטור העולם מן הדין, ועם זכות אלעזר בני, מבריתא העולם, ועם זכות ויתם המלך בן עוזי, עד ביאת המשיח. מפרש רש"י, שעוזי היה מצורע עד יום מותו מפני שעשה קטורת אע"פ שלא היה כהן, ויתם בנו מפני כבוד אביו שהיה משולל, לא קיבל עליו כתר-מלכות, וכל מה שהיה דין היה אומר בשם אביו (סוכה מה).

מידון לשון "מרענן" (מלשון התרענות), ספרישט אפ (מרענן) ברוחניות.

"עלית למדרס שביתה שבי". שבי ר"ת שמעון ב"ר יוחאי.

יש אגדה שהרמ"א הוציא ל"ג ספרים, חי ל"ג שנים, הלך לבית עולמו בשנת של"ג, ביום ל"ג בעומר, בגלל זה קוראים את היום הזה ל"ג בעומר כפי שיטתו, ולא ל"ג לעומר. הספידו עליו ל"ג שבחים. ויש שמכיחים שרק נפטר בל"ג בעומר אבל זה היה בשנת של"ב כפי שכתוב על מצבתו וחי יותר מל"ג שנים.

הפסוק "זהתגלח" בפרשת תזריע, הוא פסוק ל"ג, יש אומרים רמז שב"ל"ג בעומר עושים תגלחת – חלאקה, וגם האות ג הוא גדול, רמז על ג' שנים (ספר פאת-הראש).

סתם משנה רבי מאיר, הכונה לרבי מאיר בעל הנס. סתם רבי שמעון, הכונה לרבי שמעון ב"ר יוחאי. סתם רבי יהודה, הכונה לרבי יהודה ב"ר אילעאי.

תוֹרַתוֹ מִגֵּן לָנוּ, הִיא מְאִירַת עֵינֵינוּ, הִיא מְלִיצֵן טוֹב בְּעֵדְנוּ, אֶדְוֵנוּ בְּרִיּוֹתָי.

פרשת אמור 124 וספיקים. 24 עשה, 39 לא תעשה. הפטרה: "והכהנים הלויים" (יחזקאל מ"ד). אבות פרק ד'.

הדלקת הנרות: 6:51

שקיעה: 7:32 מוצאי שבת: 8:10 ר"ת: 8:44 סוף זמן ק"ש מג"א: 8:13

אליכטיגין פריילאכין שבת קודש

לע"ג הגה"צ ר' גרשון אביגדור ב"ר חיים זצ"ל נלב"ע י"ג תשרי תשע"ב